

Datum

2025-10-13

Adress

Lugna gatan 82

Diarienummer

FSKF-2025-9254

Yttrande

Till

[Mottagare]

Förslag till yttrande över Motion Jacqueline Maly (SD) och Magnus Olsson (SD) om digitala redskap för minskade tolkkostnader STK-2024-971

Förskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över en motion om digitala redskap för minskade tolkkostnader av Jacqueline Maly (SD) och Magnus Olsson (SD).

Förskolenämnden ser positivt på de möjligheter som automatiserade språktjänster kan erbjuda. Dessa kan dock, av juridiska skäl, inte ersätta professionella tolkar och översättare. För närvarande krävs dessutom mänsklig medverkan för att säkerställa att innehållet återges korrekt.

Automatiserade tjänster kan däremot fungera som ett komplement till tolkning och översättning, eller användas i situationer där behovet av en tolk inte är direkt motiverat. Innan en sådan lösning kan upphandlas och införas som stödresurs måste dock krav på informationssäkerhet och dataskydd uppfyllas.

Nämnden följer utvecklingen inom området och är beredd att närmare utreda möjligheterna att använda digitala språktjänster som ett komplement till mänskliga tolkar och översättare.

Mot bakgrund av detta föreslår förskolenämnden kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Yttrande

Förskolenämnden ser positivt på de möjligheter som AI och maskininlärning erbjuder för att effektivisera arbetsprocesser. Effekterna av digitaliseringen påvisas inte minst genom den radikalt minskade pappershanteringen. Under det senaste året har projekt som "Säker digital kommunikation" (säker digital kommunikation kommer ge nämnden möjlighet att i ökad utsträckning kommunicera digitalt med medborgare och myndigheter på ett säkert sätt) och SveaGPT gett stadens förvaltningar möjlighet att ta ytterligare steg i digitaliseringen.

Att använda en tolk är en rättighet för de som har kontakt med en förskola inom kommunen. Enligt 13 § Förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet *använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska*. Den enskildes önskemål, tillsammans med uppgifternas väsentlighet för ärendet är av betydelse för att avgöra hur behovet av tolk ser ut.

Av förarbetena till förvaltningslagen framgår inte att lagstiftaren avsåg något annat än en människa i 13 § förvaltningslagen.

Både teknisk säkerhet och rättssäkerhet är viktigt att beakta i tolkförmedling och översättning. Förskolenämnden handskas, i större utsträckning än övriga skolnämnder, med uppgifter som anses särskilt skyddsvärda enligt både dataskyddsförordningen och offentlighet- och sekretesslagen, OSL (2009:400).

Den starka sekretess som förskoleförvaltningen lyder under kan jämföras med den som arbetsmarknads- och socialförvaltningen följer. Utredningen som tagits fram av arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASN 2023–21369) och resultatet av den, kan därför appliceras även utifrån förskolans verksamhet. I utredningen konstateras att rättsläget gällande AI-teknik är oklart och att det finns få tjänster för automatisk översättning eller tolkning som är anpassad för kommunala verksamheter med avseende på informationssäkerhet, dataskydd och kvalitet.

I det system som förvaltningen använder för säkra digitala möten finns inte någon digital lösning för tolkning inbyggt.

Det finns digitala tolk- och översättartjänster på marknaden, men det är inget som förskoleförvaltningen har upphandlat. Denna typ av tjänster skulle kunna utgöra ett komplement till tolk och översättare eller användas då tolk och översättare inte anses vara direkt motiverat. Tjänsterna kan av juridiska skäl inte ersätta faktiska tolkar och översättare. Innan en sådan tjänst kan upphandlas och används som ett komplement till tolkar och översättare, behöver informationssäkerheten och dataskyddet säkerställas.

Vidare finns det vid användning av automatisk översättning ingen direkt möjlighet att kontrollera uppgifternas korrekthet. En kontroll av kvalitén kräver inblandning av en mänsklig tolk.

Vikten av att den som tolkar känner till den kontext som hen ska tolka och översätta i är avgörande för förskolans verksamhet. Avsaknad av kunskap kring förskolan och förskolans yrkesspråk gör det svårt, även om tolken är en människa, att översätta och hitta rätt ord i sammanhanget vilket ibland leder till direkta felaktigheter. Att i dessa situationer i stället använda en automatiserad tjänst bistår inte problematiken.

Även när förvaltningen tar fram en översättning för exempelvis extern webb (malmo.se) eller trycksaker, ämnade för vårdnadshavare, krävs en kontroll av innehållet som genomförs av en människa. Att förstå förskolans regelverk och funktion är helt avgörande för att innehållet ska bli korrekt.

Var dagliga situationer med mindre språkförbistringar mellan vårdnadshavare och förskolans personal hanteras dagligen i Malmös förskolor. Tolk används främst vid de tillfällen när det är av särskild vikt att missförstånd inte uppstår på grund av en språkbarriär. Som exempel kan nämnas: möten med vårdnadshavare, utvecklingssamtal, uppföljningssamtal, klagomål, kränkingsärenden, i möten då det gjorts orosanmälningar, uppföljningsmöten då specialpedagog är med och överlämning till skolan.

Den totala kostnaden för förskoleförvaltningens tolktjänster under 2024 uppgick till 747 882 kronor.

Vidare pågår nu ”En översyn av vissa tolkfrågor” hos regeringen (kommittédirektiv 2025). Direktivet ska redovisas 31 mars 2026. I direktivet framgår bland annat att rätten till offentligt finansierad tolk ska begränsas, där utgångspunkten är att individen i första hand själv ska bekosta tolktjänster. Utredningen omfattar även frågan om ett förbud för myndigheter att anlita barn som tolkar.

Med hänvisning till ovan resonemang föreslår förskolenämnden kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Ordförande Mohamed Yassin (MP)

Nämndsekreterare Ida Alm

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]